

**EUROPOS SĄJUNGOS
TARYBA**

**Briuselis, 2010 m. spalio 22 d. (28.10)
(OR. en)**

15010/10

**EDUC 176
SOC 662**

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui (COREPER I) / Tarybai

Ankstesnio

dokumento Nr.: 14321/10 EDUC 154 SOC 597

Komisijos

pasiūlymo Nr.: 11130/10 EDUC 117 SOC 421

Dalykas: Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadų dėl glaudesnio europinio bendradarbiavimo profesinio rengimo ir mokymo srityje prioritetų 2011–2020 m. laikotarpiu projektas
- *Priėmimas*

Kelių posėdžių metu Švietimo komitetas parengė pirmiau nurodytų išvadų projektą, kad 2010 m. lapkričio 18–19 d. posėdyje jį priimtų Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto taryba.

Dabar tekstui pritaria visos delegacijos, tačiau gali būti pareikšta lingvistinių išlygų.

Todėl Nuolatinių atstovų komiteto prašoma patvirtinti Švietimo komitete pasiektą susitarimą ir perduoti tekstą Tarybai priimti ir vėliau paskelbti Oficialiajame leidinyje.

**Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybės atstovų išvados
dėl glaudesnio europinio bendradarbiavimo profesinio rengimo ir mokymo srityje prioritetu
2011–2020 m. laikotarpiu**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAVĘ VALSTYBIŲ NARIŲ
VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

ŽINODAMI, KAD:

1. 2002 m. lapkričio 12 d. Taryba patvirtino Rezoliuciją dėl didesnio europinio bendradarbiavimo skatinimo profesinio švietimo ir mokymo srityse¹; vėliau šia rezoliucija, kaip strategija, skirta profesinio rengimo ir mokymo rezultatams bei kokybei gerinti ir jo patrauklumui didinti, paprastai vadinama Kopenhagos procesu, buvo pagrįsta deklaracija, kurią 2002 m. lapkričio 29–30 d. Kopenhagoje įvykusiame susitikime priėmė ES valstybių narių, ELPA/EEE šalių ir šalių kandidačių ministrai, atsakingi už profesinį rengimą ir mokymą, Komisija ir Europos socialiniai partneriai.
2. 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijoje dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų² valstybėms narėms rekomenduojama į mokymosi visą gyvenimą strategijas įtraukti bendruosius gebėjimus, kad visiems jauniems žmonėms būtų sudarytos galimybės plėtoti tokius gebėjimus ir pasiekti tokį lygį, kuris būtų pakankamas pagrindas tolesniam mokymuisi ir profesinei veiklai.

¹ OL C 13, 2003 1 18, p. 2.

² OL L 394, 2006 12 30, p. 10.

3. 2007 m. lapkričio 15 d. Tarybos rezoliucijoje dėl naujų gebėjimų naujoms darbo vietoms³ buvo pabrėžta, kad skubiai reikia numatyti būsimus gebėjimų poreikius, kad darbuotojai būtų parengti naujoms darbo vietoms žinių visuomenėje, įgyvendinant priemones, kuriomis siekiama žinias, gebėjimus ir kompetencijas suderinti su ekonomikos poreikiais ir išvengti galimų gebėjimų trūkumų.
4. 2008 m. gegužės 22 d. Tarybos išvadose dėl suaugusiųjų mokymosi buvo pripažintas esminis vaidmuo, kuris gali tekti suaugusiųjų mokymuisi siekiant Lisabonos strategijos tikslų, nes juo skatinama socialinė sanglauda ir piliečiams suteikiami gebėjimai, kurių reikia norint rasti naują darbą, o Europai padedama geriau reaguoti į globalizacijos keliamus sunkumus, ir valstybių narių buvo paprašyta įgyvendinti kelias su suaugusiųjų mokymusi susijusias konkrečias priemones⁴.
5. 2008 m. lapkričio 21 d. Tarybos išvadose dėl jaunimo judumo⁵ valstybių narių buvo paprašyta suteikti visiems jauniems žmonėms, dalyvaujantiems profesinio rengimo ir mokymo sistemoje, galimybę dalyvauti judumo programoje, taip pat didinti judumo galimybes profesinio rengimo ir mokymo srityje.
6. 2008 m. lapkričio 21 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucijoje „Geresnis orientavimas visą gyvenimą integravimas į švietimo ir mokymosi visą gyvenimą strategijas“⁶ buvo pabrėžta, kad reikia padėti asmenims nustatyti jų turimus gebėjimus ir apibrėžti mokymosi tikslus, kuriuos jie turi pasiekti norėdami pagerinti savo karjeros perspektyvas.
7. 2009 m. gegužės 12 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadose⁷ dėl švietimo bei mokymo institucijų ir socialinių partnerių, visų pirma darbdavių, partnerystės stiprinimo mokymosi visą gyvenimą srityje valstybės narės buvo paragintos aktyviai skatinti tokias partnerystes.

³ OL C 290, 2007 12 4, p. 1.

⁴ OL C 140, 2008 6 6.

⁵ OL C 320, 2008 12 16.

⁶ OL C 319, 2008 12 13.

⁷ Dok. 9876/09.

8. 2009 m. gegužės 12 d. Tarybos išvadose dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“)⁸ nustatyta, kad toks bendradarbiavimas laikotarpiu iki 2020 m. vykdomas laikantis programos, kuri švietimo ir mokymo sistemas mokymosi visą gyvenimą požiūriu apjungia į vieną visumą.
9. 2010 m. kovo 25–26 d. ir 2010 m. birželio 17 d. išvadose⁹ Europos Vadovų Taryba nustatė du pagrindinius tikslus švietimo ir mokymo srityje pagal strategiją „Europa 2020“. Ji taip pat paprašė Komisijos pateikti veiksmus, kurių reikia imtis ES lygiu tai strategijai įgyvendinti, konkrečiai, pasitelkiant kelias pavyzdines iniciatyvas.
10. 2010 m. gegužės 11 d. Tarybos išvadose dėl kompetencijų, kuriomis prisidedama prie mokymosi visą gyvenimą ir iniciatyvos „Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms“ įgyvendinimo¹⁰, valstybės narės buvo paragintos labiau remti įvairių kompetencijų įgijimą, atnaujinimą ir tolesnį tobulinimą profesinio rengimo ir mokymo srityje, taip pat remti mokytojų ir instruktorių pirminį ir tęstinį profesinį tobulėjimą profesinio rengimo ir mokymo struktūroje, kad jie, be kita ko, galėtų vykdyti naujas užduotis pagal kompetencijomis grindžiamą metodą.
11. 2010 m. gegužės 10–11 d. Tarybos išvadose dėl švietimo ir mokymo socialinio aspekto¹¹ valstybių narių buvo paprašyta stiprinti bendrųjų kompetencijų įgijimą per profesinį išsilavinimą ir programas ir geriau atsižvelgti į nepalankioje padėtyje esančių besimokančiųjų poreikius.

⁸ OL C 119, 2009 5 28.

⁹ Atitinkamai dokumentai EUCO 7/1/10 REV 1 ir EUCO 13/1/10 REV 1.

¹⁰ OL C 135, 2010 5 26.

¹¹ OL C 135, 2010 5 26.

PABRĖŽIA, KAD:

1. Tiek pirminis profesinis rengimas ir mokymas (I-VET), tiek tęstinis profesinis rengimas ir mokymas (C-VET) rengiamas siekiant bendro dvejopo tikslo: prisidėti prie galimybių įsidarbinti didinimo bei ekonomikos augimo ir spręsti bendro pobūdžio visuomenės problemas, visų pirma skatinti socialinę sanglaudą. Organizuojant tokį rengimą ir mokymą jaunimui ir suaugusiesiems turėtų būti siūlomos patrauklios ir viliojančios karjeros galimybės; toks rengimas ir mokymas turėtų būti patrauklus moterims ir vyrams, didelį potencialą turintiems žmonėms ir tiems asmenims, kuriems dėl kurios nors priežasties gresia pavojus būti išstumtiems iš darbo rinkos.
2. Būsimoje Europos darbo rinkoje tuo pačiu metu kils problemos, susijusios su senėjančia visuomene ir su tuo, kad vis mažėja jaunų žmonių, kurie įsitraukia į pirminio švietimo bei mokymo sistemą ir į darbo rinkas, skaičius. Be to, tuo pačiu metu joje turės būti sprendžiamos problemos, susijusios su nuolatine technologine plėtra ir kintančiais ekonominiais reikalavimais. Todėl suaugusieji, o ypač vyresnio amžiaus darbuotojai, bus vis intensyviau raginami atnaujinti ir išplėsti savo gebėjimus ir kompetencijas dalyvaujant tęstiniame profesiniame rengime ir mokyme.
3. Dabartinis ekonomikos nuosmukis gali padaryti didelį poveikį investicijoms į profesinį rengimą ir mokymą. Dėl biudžetinių apribojimų būtina rasti inovacinių sprendimų, kad būtų užtikrintas tvarus profesinio rengimo ir mokymo finansavimas ir taip pat būtų užtikrinta, kad ištekliai būtų veiksmingai skiriami ir teisingai paskirstomi.
4. Gebėjimų neatitikimai gali kliudyti produktyvumui, augimui ir konkurencingumui. Būtina numatyti gebėjimų poreikius ir trūkumus visuose kvalifikacijos lygiuose, o į tokios analizės rezultatus atsižvelgti formuojant politiką ir vykdant praktiką, kad teikiamos profesinio rengimo ir mokymo paslaugos būtų geriau suderintos su ekonomikos, piliečių ir plačiosios visuomenės poreikiais.
5. Už profesinio rengimo ir mokymo politikos formavimą bendrai atsako nacionalinės vyriausybės, socialiniai partneriai, darbdaviai ir kiti susiję suinteresuotieji subjektai, pavyzdžiui, sektorių organizacijos, profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjai, mokytojai, instruktoriai ir besimokantieji: visi yra bendrai suinteresuoti glaudžiau bendradarbiauti.

6. Formuojant Europos ir nacionalinę politiką reikėtų pabrėžti, kad žinių visuomenėje profesiniai gebėjimai ir kompetencijos yra ne mažiau svarbūs kaip akademiniai gebėjimai ir kompetencijos.
7. Atsižvelgiant į profesinio rengimo ir mokymo vaidmenį Europos šalių visuomenėje ir ekonomikoje, itin svarbu išlaikyti ir toliau didinti išskirtinę kompetenciją šioje srityje. Pasaulinio lygio profesiniam rengimui ir mokymui tenka itin didelė svarba norint išsaugoti Europos, kaip didžiausios pasaulyje pramonės gaminių eksportuotojos, poziciją. Profesinio rengimo ir mokymo sektorius, kuriame pasiekiami svarbių rezultatų, taip pat yra labai svarbus norint išlaikyti Europos socialinės gerovės modelį.

PRIPAŽĮSTA, KAD:

Kopenhagos procesui teko itin svarbus vaidmuo didinant informuotumą apie profesinio rengimo ir mokymo Europos ir nacionaliniu lygiu svarbą¹². Pasitelkiant bendradarbiavimą, kuris buvo plėtojamas vykdant šį procesą, buvo susitarta dėl bendrų Europos tikslų ir siekių, aptarti nacionaliniai modeliai bei iniciatyvos ir keičiamasi geriausios praktikos pavyzdžiais Europos lygiu. Dabartinės ekonomikos krizės metu dar labiau išryškėjo profesinio rengimo ir mokymo svarba. Tačiau tai, kad didėja informuotumas apie profesinio rengimo ir mokymo svarbą, nebūtinai reiškia, kad atsiranda papildomų išteklių ir lėšų.

Europos mastu bendradarbiaujant profesinio rengimo ir mokymo srityje atsirado didelių pokyčių įgyvendinant nacionalinę politiką ir buvo sukurtos svarbios europinės priemonės, skirtos skaidrumui, kvalifikacijų bei kompetencijų pripažinimui ir kokybės užtikrinimui: Europasas¹³, Europos kvalifikacijų sandara (EKS)¹⁴, Europos profesinio mokymo kreditų sistema (ECVET)¹⁵ ir Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinė sistema (EQAVET)¹⁶.

¹² Žr. 2010 m. CEDEFOP ir Europos mokymo fondo pažangos ataskaitas.

¹³ Sprendimas Nr. 2004/2241/EB – OL L 390, 2004 12 31.

¹⁴ Žr. OL C 111, 2008 5 6.

¹⁵ Žr. OL C 155, 2009 7 8, p. 11.

¹⁶ Žr. OL C 155, 2009 7 8, p. 1.

Pasitelkiant Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandarą remiamas ir skatinamas išsamių nacionalinių kvalifikacijų sandarų, kurios apima bendrąjį lavinimą, profesinį rengimą ir mokymą bei aukštąjį mokslą ir kurios yra grindžiamos mokymosi rezultatais, kūrimas. Pakeičiant požiūrį ir labiau kreipiant dėmesį ne į mokymosi procesą, orientuotą į įdėtas pastangas, o į mokymosi rezultatus, tokios sandaros sukuria mokymosi visą gyvenimą galimybių ir padeda užtikrinti didesnę suderinimą su darbo rinkos poreikiais. Daugumos šalių politikoje ir praktikoje vis labiau matomas realus perėjimas nuo į įdėtas pastangas orientuotų mokymosi procesų prie mokymosi rezultatų.

Valstybės narės vis labiau laikosi nuomonės, kad europinėmis priemonėmis galima remti skaidrias, orientuotas į judėjimą, lanksčias ir įtraukias nacionalines kvalifikacijų sistemas. Tačiau šiuo metu ne visų turimų europinių priemonių potencialas yra visapusiškai išnaudojamas. Nors kuriama Europos švietimo ir mokymo erdvė, dar nepasiektas pradinis tikslas – pašalinti kliūtis judumui. Besimokančių asmenų judumas profesinio rengimo ir mokymo srityje turi būti toliau didinamas.

Kopenhagos procesu buvo padidintas profesinio rengimo ir mokymo vaidmuo įgyvendinant Lisabonos strategiją (2000–2010 m.), o šiomis išvadomis turėtų būti siekiama padėti įgyvendinti naujos Europos darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategijos „Europa 2020“ prioritetus ir su ja susijusias pavyzdines iniciatyvas. Profesiniam rengimui ir mokymui taip pat turėtų tekti vaidmuo įgyvendinant du pagrindinius tikslus, nustatytus švietimo srityje, t. y. – iki 2020 m. – padidinti aukštąjį arba lygiavertį išsilavinimą turinčių 30–34 metų amžiaus asmenų dalį bent iki 40 % ir sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų dalį iki mažiau nei 10 %.

Profesinio rengimo ir mokymo srityje nustatyti tikslai taip pat turėtų ir toliau atitikti bendrus tikslus ir prioritetus, nustatytus Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginėje programoje „ET 2020“. Vykdamas europinį bendradarbiavimą pagal Kopenhagos procesą turėtų būti prisidedama prie Europos švietimo ir mokymo erdvės, kurioje, siekiant skatinti jaunų žmonių ir suaugusiųjų judumą, vienoje šalyje įgytos kvalifikacijos būtų pripažįstamos kitose Europos šalyse, kūrimo. Viena vertus, Europos profesinio rengimo ir mokymo sistemų įvairovė yra vertybė ir abipusio mokymosi pagrindas. Kita vertus, būtinas skaidrumas ir bendras požiūris į kokybės užtikrinimą, kad būtų kuriamas tarpusavio pasitikėjimas tarp skirtingų sistemų.

SUSITARIA, KAD:

Bendradarbiavimui įgyvendinant Kopenhagos procesą turėtų būti suteiktas naujas impulsas. Kadangi Kopenhagos procesas yra neatskiriama strateginės programos „ET 2020“ dalis, profesinio rengimo ir mokymo srityje nustatyti tikslai turėtų ir toliau atitikti bendrus tikslus, nustatytus toje programoje. Be to, peržiūrint Kopenhagos procesą turėtų būti atsižvelgta į iki šiol sukauptą patirtį ir į naujus uždavinius, taip pat į naujas politines aplinkybes kitame dešimtmetyje (2011–2020 m.), visų pirma atsižvelgiant į strategiją „Europa 2020“.

Todėl, visapusiškai laikantis subsidiarumo principo, valstybių narių prašoma apvarstyti galimybę patvirtinti:

- I. bendrą profesinio rengimo ir mokymo 2020 m. viziją;
- II. strateginius tikslus 2011–2020 m. laikotarpiui kartu su keliais papildomais bendraisiais tikslais;
- III. principus, kuriais grindžiamas Kopenhagos proceso valdymas ir savarankiškumas;
- IV. trumpalaikius siektinus rezultatus pirmiesiems ketveriems metams (2011–2014 m.),

kaip išsamiai išdėstyta toliau I–IV skirsniuose.

o

o

o

I. BENDRA PROFESINIO RENGIMO IR MOKYMO 2020 M. VIZIJA

Iki 2020 m. Europos profesinio rengimo ir mokymo sistemos turėtų būti tapusios patrauklesnės, aktualesnės, labiau orientuotos į karjerą, naujoviškesnės, labiau prieinamos ir lankstesnės nei 2010 m.; jomis turėtų būti prisidedama prie aukščiausios kompetencijos ir vienodų galimybių mokymosi visą gyvenimą srityje, užtikrinant:

- patrauklų ir įtraukų profesinį rengimą ir mokymą (tiek pirminį (I-VET), tiek tęstinį (C-VET)), kuriame dalyvautų aukštą kvalifikaciją turintys mokytojai ir instruktoriai, būtų taikomi inovaciniai mokymosi metodai, naudojama aukštos kokybės infrastruktūra ir patalpos, kuris būtų gerai pritaikytas prie darbo rinkos poreikių ir pagal kurį būtų užtikrintos tolesnio švietimo ir mokymo galimybės;
- aukštos kokybės pirminį profesinį rengimą ir mokymą (I-VET), kurį besimokantieji, jų tėvai ir plačioji visuomenė galėtų laikyti patraukliu variantu, turinčiu tokią pačią vertę, kaip ir bendrasis lavinimas. I-VET turėtų besimokantiems suteikti ir bendrųjų kompetencijų, ir specialių profesinių gebėjimų;
- lengvai prieinamą ir į karjerą orientuotą tęstinį profesinį rengimą ir mokymą (C-VET), skirtą darbuotojams, darbdaviams, nepriklausomiems verslininkams ir bedarbiams, kuris sudarytų palankesnes sąlygas kompetencijų plėtojimui ir karjeros pokyčiams;
- lanksčias profesinio rengimo ir mokymo sistemas, pagrįstas mokymosi rezultatais grindžiamu metodu, pagal kurias būtų remiami lankstūs mokymosi būdai, sudaromos galimybės judėti tarp skirtingų švietimo ir mokymo posistemų (mokyklinis ugdymas, profesinis rengimas ir mokymas, aukštasis mokslas, suaugusiųjų švietimas) ir būtų užtikrintas savišvietos bei neformaliojo mokymosi pasiekimų, įskaitant darbo vietoje įgytas kompetencijas, patvirtinimas;
- Europos švietimo ir mokymo erdvę, apimančią skaidrias kvalifikacijų sistemas, kurios sudarytų galimybes perkelti ir kaupti mokymosi rezultatus, taip pat pripažinti kvalifikacijas ir kompetencijas, ir kuriomis būtų didinamas tarpvalstybinis judumas;
- gerokai didesnes profesinio rengimo ir mokymo srities studentų bei specialistų galimybes dalyvauti tarpvalstybinio judumo programose;
- lengvai prieinamas, aukštos kokybės ir visą gyvenimą teikiamas informavimo, orientavimo ir konsultavimo paslaugas, kurios sudarytų darnų tinklą ir kurias teikiant Europos piliečiams būtų sudarytos galimybės priimti pagrįstus sprendimus ir valdyti savo mokymosi veiklą bei profesinę karjerą, neatsižvelgiant į tradicinius lyčių vaidmenis.

II. STRATEGINIAI TIKSLAI 2011–2020 M. LAIKOTARPIUI

1. GERINTI PROFESINIO RENGIMO IR MOKYMO KOKYBĘ BEI VEIKSMINGUMĄ. DIDINTI JO PATRAUKLUMĄ IR AKTUALUMĄ ¹⁷

Profesinis rengimas ir mokymas turėtų būti labai svarbus darbo rinkai ir žmonių karjeroms. Siekdamas, kad būtų padidintas profesinio rengimo ir mokymo patrauklumas, valstybės narės turėtų siekti šių tikslų ir vykdyti šiuos veiksmus:

1.1. Užtikrinti, kad I-VET taptų patrauklia mokymosi galimybe

- a) didinti I-VET kokybę (žr. taip pat toliau 1.2 dalį) tobulinant mokytojų, instruktorių ir mokyklų vadovų darbo kokybę ir kompetencijas, nustatant lanksčius perėjimo tarp visų švietimo lygių būdus ir didinant visuomenės informuotumą apie profesinio rengimo ir mokymo teikiamas galimybes. Tai ypač svarbu tose valstybėse narėse, kuriose profesinis rengimas ir mokymas paprastai yra nepakankamai vertinamas;
- b) skatinti praktinius užsiėmimus ir raginti teikti aukštos kokybės informaciją bei orientavimo paslaugas, kurias pasitelkiant privalomojo ugdymo laikotarpiu jaunesnių klasių mokiniams ir jų tėvams būtų sudaromos galimybės susipažinti su įvairiais profesiniais amatais ir profesinės karjeros galimybėmis;
- c) užtikrinti, kad bendrosios kompetencijos būtų įtrauktos į I-VET mokymo programas, ir kurti tinkamas vertinimo priemones;
- d) organizuoti mokymo ir mokymosi veiklą, kurią vykdant I-VET sistemoje būtų skatinamas karjeros valdymo gebėjimų plėtojimas;
- e) suteikti besimokantiesiems I-VET srityje galimybes naudotis tinkama ir modernia technine įranga, mokymo priemonėmis ir infrastruktūra. Profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjai turėtų apsvarstyti galimybę dalintis išlaidomis bei įranga tarpusavyje ir bendradarbiaujant su įmonėmis. Taip pat turėtų būti skatinamas mokymasis darbo vietoje tose įmonėse, kuriose yra atitinkama infrastruktūra;
- f) taikant nacionalines stebėsenos sistemas, stebėti profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventų perėjimą į darbo rinką arba į tolesnį švietimo ir mokymo lygį.

¹⁷ Atitinka programos „ET 2020“ 2 strateginį tikslą.

1.2. Skatinti kompetenciją I-VET ir C-VET srityje, jų kokybę ir aktualumą

1.2.1. Kokybės užtikrinimas

- a) Aukšta teikiamų profesinio rengimo ir mokymo paslaugų kokybė yra būtina sąlyga norint užtikrinti tokio rengimo ir mokymo patrauklumą. Siekdamos užtikrinti geresnę kokybę, didesnę skaidrumą, tarpusavio pasitikėjimą, darbuotojų ir besimokančiųjų judumą ir mokymąsi visą gyvenimą, valstybės narės, vadovaudamosi EQAVET rekomendacija, turėtų sukurti kokybės užtikrinimo sistemas.
- b) Iki 2015 m. pabaigos valstybės narės turėtų nacionaliniu lygiu sukurti bendrą kokybės užtikrinimo sistemą profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjams, kuri taip pat būtų taikoma susijusiam mokymuisi darbo vietoje ir būtų suderinama su EQAVET sistema.

1.2.2. Mokytojų, instruktorių ir kitų profesinio rengimo ir mokymo srities specialistų darbo kokybė

- a) Valstybės narės, suteikdamos lankstaus mokymosi galimybes ir užtikrindamos investicijas, turėtų gerinti pirminį ir tęstinį mokytojų, instruktorių, kuratorių ir konsultantų mokymą. Atsižvelgiant į tai, kad senėja Europos mokytojų ir instruktorių bendruomenė, keičiasi darbo rinkos ir darbo aplinka, o tuo pačiu metu būtina pritraukti labiausiai mokymo veiklai tinkančius asmenis, šį tikslą yra tuo labiau svarbu įgyvendinti. Turėtų būti skatinama rengti mokytojams ir instruktoriams skirtas stažuotes įmonėse.
- b) Valstybės narės turėtų bendradarbiauti nustatydamos geriausią praktiką ir pagrindinius principus, atsižvelgdamos į besikeičiančias kompetencijas ir į profesinio rengimo ir mokymo srities mokytojų ir instruktorių profilius. Tai būtų galima padaryti padedant Europos Komisijai ir Europos profesinio mokymo plėtros centrai (CEDEFOP), bendradarbiaujant su jo tinklu „Profesinio rengimo ir mokymo srities mokytojai ir instruktoriai“.

1.2.3. Pritaikymas prie darbo rinkos poreikių

Profesinio rengimo ir mokymo (tiek I-VET, tiek C-VET) pritaikymas prie darbo rinkos poreikių bei profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventų galimybės įsidarbinti turėtų būti stiprinami taikant įvairias priemones:

- a) valstybių narių institucijos nacionaliniu, regionų arba vietos lygiu turėtų sudaryti galimybes mokykloms ir įmonėms intensyviau bendradarbiauti, kad būtų gerinamos, viena vertus, mokytojų žinios apie darbo praktiką ir, kita vertus, instruktorių bendri pedagoginiai gebėjimai ir kompetencijos;
- b) valstybės narės turėtų skatinti socialinių partnerių, įmonių, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų, užimtumo tarnybų, valdžios institucijų, mokslinių tyrimų organizacijų ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų partnerystes, kad būtų užtikrintas geresnis informacijos apie darbo rinkos poreikius perdavimas ir geresnis tokių poreikių suderinimas su žinių, gebėjimų ir kompetencijų plėtojimu. Darbdaviai ir socialiniai partneriai turėtų stengtis aiškiai nustatyti, kokių kompetencijų ir kvalifikacijų jiems reikia trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu tiek sektoriaus, tiek tarpsektoriniu lygiu. Turėtų būti toliau kuriama bendra terminija¹⁸, skirta švietimo bei mokymo ir darbo pasauliams suartinti, ir ji turėtų atitikti kitas ES priemones, pavyzdžiui, EKS;
- c) profesinio rengimo ir mokymo srities mokymo programos turėtų būti orientuotos į rezultatus ir labiau atitikti darbo rinkos poreikius. Šis klausimas turėtų būti sprendžiamas bendradarbiavimo modeliuose su bendrovėmis arba profesinėmis sektorių organizacijomis; juose profesinio rengimo ir mokymo įstaigoms turėtų būti teikiama grįžtamoji informacija apie profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventų galimybes įsidarbinti ir užimtumo lygį;
- d) siekdami, kad būtų gerinama profesinio rengimo ir mokymo kokybė bei aktualumas, valstybės narės ir ypač profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjai turėtų naudotis orientavimo tarnybų teikiama grįžtamąja informacija apie profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventų perėjimą į darbo rinką arba jų tolesnį mokymąsi;
- e) visuose pirminiuose profesinio rengimo ir mokymo kursuose turėtų būti numatytas mokymas darbo vietoje, vykdomas bendradarbiaujant su įmonėmis ir pelno nesiekiančiomis organizacijomis;
- f) valstybės narės turėtų remti gamybine praktika grindžiamo mokymo rengimą ir didinti informuotumą apie tai.

¹⁸ Europos gebėjimų, kompetencijų ir profesijų klasifikatorius (ESCO).

2. MOKYMAŠI VISĄ GYVENIMĄ IR JUDUMĄ PAVERSTI TIKROVE ¹⁹

2.1. Sudaryti lanksčias galimybes mokytis ir įgyti kvalifikaciją

2.1.1. Tęstinio profesinio rengimo ir mokymo (C-VET) srityje

Siekiant, kad padidėtų profesinio rengimo ir mokymo indėlis įgyvendinant lyginamąjį standartą, pagal kurį iki 2020 m. 15 % suaugusiųjų turėtų dalyvauti švietime ir mokyme, valstybės narės turėtų:

- a) aktyviai skatinti atskirus asmenis dalyvauti C-VET, o profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjus – jame dalyvauti aktyviau, itin daug dėmesio skiriant žmonėms, kurie susiduria su judėjimu darbo rinkoje (pavyzdžiui, darbuotojams, kuriems gresia atleidimas iš darbo, ir bedarbiams), ir nepalankioje padėtyje esančioms grupėms;
- b) sukurti tinkamą sistemą, skirtą tam, kad įmonės būtų skatinamos toliau investuoti į žmogiškųjų išteklių vystymą ir į C-VET;
- c) skatinti lanksčias mokymo programas (e. mokymasis, vakariniai kursai, mokymas darbo laiku ir pan.), kad būtų propaguojamos galimybės mokytis įvairiomis gyvenimo aplinkybėmis ir kad būtų prisitaikoma prie įvairių poreikių. Tęstinis mokymas turėtų apimti visų rūšių mokymą, taip pat įskaitant mokymą įmonėse ir mokymą darbo vietoje, o moterys ir vyrai turėtų turėti vienodas galimybes jame dalyvauti;
- d) skatinti mokymo įstaigas ir darbdavius bendradarbiauti, visų pirma apmokant daug žemos kvalifikacijos darbuotojų, kurie turi ne aukštesnį kaip pagrindinį išsilavinimą ir kuriems bus naudingi metodai, pagal kuriuos pagrindiniai gebėjimai integruojami į profesinio rengimo ir mokymo sistemą;

¹⁹ Atitinka programos „ET 2020“ 1 strateginį tikslą.

- e) ne vėliau kaip 2015 m. pradėti rengti nacionalines neformaliojo mokymosi ir savišvietos pasiekimų pripažinimo ir patvirtinimo procedūras, kurios prireikus būtų remiamos nacionalinėmis kvalifikacijos sandaromis. Rengiant šias procedūras daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama žinioms, gebėjimams ir kompetencijoms, neatsižvelgiant į tai, kokiomis aplinkybėmis jie buvo įgyti (pavyzdžiui, bendras suaugusiųjų mokymas, profesinis rengimas ir mokymas, darbo patirtis ir savanoriška veikla). Be to, reikėtų labiau atsižvelgti į žinias, gebėjimus ir kompetencijas, kuriuos įgijus nebūtinai suteikiama oficiali kvalifikacija. Šiuo požiūriu svarbu glaudžiai bendradarbiauti su kitų politikos sričių, pavyzdžiui, jaunimo reikalų, sporto, kultūros, socialinių reikalų, užimtumo, atstovais;
- f) imtis specialių priemonių, kad būtų padidintas žmonių, kurie susiduria su judėjimu darbo rinkoje, ir grupių, kurių dalyvavimo mokymo sistemoje mastas yra žemas, pavyzdžiui, moterų, žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojų, dalyvavimo C-VET rodiklis. Visų pirma valstybės narės, pasitelkdamos investicijas, turėtų siekti, kad 25–64 metų amžiaus žemos kvalifikacijos žmonių, dalyvaujančių mokymosi visą gyvenimą sistemoje, skaičius būtų labiau suderintas su šios amžiaus grupės vidutiniais dalyvavimo rodikliais.

2.1.2. Tiek I-VET, tiek C-VET srityse

- a) jaunimui ir suaugusiesiems teikiant integruotas orientavimo paslaugas (įdarbinimo paslaugas ir konsultavimo paslaugas) ir suteikiant jiems karjeros valdymo gebėjimus, sudaryti palankesnes sąlygas perėjimui nuo rengimo ir mokymo į darbo rinką, taip pat perėjimui į kitą darbo vietą. Itin svarbu, kad susiję paslaugų teikėjai galėtų lengvai ir objektyviai keistis informacija ir didinti orientavimo paslaugų kokybę;
- b) plėtoti povidurinį / aukštesnįjį profesinį rengimą ir mokymą, kad jis pasiektų lygį, suderinamą su Europos kvalifikacijų sandaros (EKS) 5 lygiu arba aukštesniu lygiu, arba jį atitinkamai išlaikyti tokia lygyje ir prisidėti siekiant ES pagrindinio tikslo – aukštąjį arba lygiavertį mokslą įgijusių asmenų dalis turi būti 40 %;
- c) stiprinant profesinio rengimo ir mokymo, bendrojo lavinimo ir aukštojo mokslo sistemų sąsajas, skatinti lankstų perėjimą tarp jų ir didinti galimybes judėti tarp šių sistemų. Siekdamos šio tikslo ir aktyvesnio dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą sistemoje, valstybės narės turėtų sparčiau kurti ir įgyvendinti išsamias nacionalines kvalifikacijų sandaras, grindžiamas mokymosi rezultatais;
- d) Komisija ir valstybės narės turėtų siekti didesnio abiejų Europos kreditų sistemų (ECVET ir ECTS) suderinamumo.

2.2. Rengti strateginį požiūrį į profesinio rengimo ir mokymo (I-VET ir C-VET) internacionalizavimą ir skatinti tarptautinį judumą

- a) Dėl ekonominės globalizacijos darbdaviai, darbuotojai ir nepriklausomi verslininkai yra suinteresuoti praplėsti savo veiklos mastą už savo šalių sienų ribų.
Profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjai turėtų jiems teikti paramą šio proceso metu suteikdami mokymo turiniui tarptautinį matmenį ir kurdami tarptautinius tinklus su įstaigomis partnerėmis;
- b) valstybės narės, teikdamos paskatas, taikydamos finansavimo schemas (be kita ko, pasinaudamos Europos struktūriniais fondais) ir skleisdamos geriausios praktikos pavyzdžius, turėtų paskatinti vietas ir regionines institucijas bei profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjus rengti tarpvalstybinio bendradarbiavimo profesinio rengimo ir mokymo srityje strategijas, kad būtų skatinamas didesnis besimokančiųjų, mokytojų bei instruktorių ir kitų profesinio rengimo ir mokymo srities specialistų judumas.
Valstybės narės turėtų remti tokį profesinį rengimą ir mokymą, pagal kurį būtų numatomi, skatinami ir, pageidautina, integruojami judumo laikotarpiai, įskaitant stažuotes, užsienyje;
- c) valstybės narės turėtų sistemingai naudoti ir propaguoti Europos skaidrumo priemones, pavyzdžiui, EKS, ECVET ir Europasą, kad būtų skatinamas tarpvalstybinis judumas;
- d) valstybės narės turėtų skatinti, kad būtų didinamos kalbų mokymosi galimybės besimokantiejiems ir mokytojams profesinio rengimo ir mokymo srityje ir kad būtų rengiamas prie konkrečių profesinio rengimo ir mokymo srities poreikių pritaikytas kalbų mokymas, ypač pabrėždamos reikšmę, kurią užsienio kalbos turi tarpvalstybiniam bendradarbiavimui profesinio rengimo ir mokymo srityje bei tarptautiniam judumui.

3. STIPRINTI KŪRYBINGUMĄ, NOVATORIŠKUMĄ IR VERSLUMĄ²⁰

Skatinti novatoriškumą, kūrybingumą bei verslumą ir IRT naudojimą (tiek I-VET, tiek C-VET srityje)

Užtikrinant kūrybingumą ir novatoriškumą profesinio rengimo ir mokymo srityje, taip pat taikant novatoriškus mokymosi metodus, besimokantieji gali būti paskatinti toliau mokytis profesinio rengimo ir mokymo įstaigoje tol, kol įgis kvalifikaciją. Tokiu būdu profesinio rengimo ir mokymo sistema gali prisidėti įgyvendinant 2008 m. gegužės 22 d. Tarybos išvadas dėl kūrybingumo ir inovacijų skatinimo²¹.

- a) valstybės narės turėtų aktyviai skatinti profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjus, sudarant „žinių partnerystes“, bendradarbiauti su novatoriškomis įmonėmis, dizaino centrais, kultūros sektoriumi ir aukštojo mokslo įstaigomis. Tai jiems turėtų padėti įgyti vertingų žinių apie naujus pokyčius bei kompetencijų poreikius ir plėtoti profesinę kompetenciją bei kurti inovacijas. Tokios partnerystės taip pat galėtų būti naudingos įdiegiant patirtimi grindžiamus mokymosi metodus, skatinant eksperimentuoti ir tikslinant mokymo programas;
- b) informacinės ir ryšių technologijos (IRT) turėtų būti naudojamos norint kuo labiau padidinti galimybes mokytis ir skatinti aktyvų mokymąsi, taip pat kurti naujus metodus, taikytinus vykdant profesinį rengimą ir mokymą tiek darbo vietoje, tiek mokykloje;
- c) valstybės narės turėtų remti iniciatyvas, kuriomis siekiama skatinti verslumą tiek I-VET, tiek C-VET srityje glaudžiai bendradarbiaujant su darbdaviais, profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjais ir nacionalinėmis paramos verslui tarnybomis. Siekdamos šio tikslo jos turėtų skatinti teikti tinkamą finansavimą (pvz., lėšas, skirtas mokymo priemonėms, paramos priemonėms ir tam, kad besimokantieji galėtų įsteigti mini bendroves) ir turėtų siekti stiprinti bendradarbiavimą regionų lygiu;
- d) valstybės narės turėtų remti naujai įsisteigusius ir būsimus verslininkus skatindamos profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventus pradėti veiklą ir skatindamos jaunų verslininkų judumą mokymosi srityje.

²⁰ Atitinka programos „ET 2020“ 4 strateginį tikslą.

²¹ OL C 141, 2008 6 7, p. 17–20.

4. SKATINTI VIENODAS GALIMYBES, SOCIALINĘ SANGLAUDĄ IR AKTYVŲ PILIETIŠKUMĄ²²

Įtraukusis I-VET ir C-VET

Valstybės narės turėtų užtikrinti tokį profesinį rengimą ir mokymą, kuris padidintų žmonių galimybes įsidarbinti (tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu), suteiktų jiems galimybę plėtoti kokybiškas karjeras, įgyti patenkinamos darbo patirties, pasitikėjimo savimi, profesinio pasididžiavimo ir sąžiningumo ir kuris jiems suteiktų galimybių augti profesiniame ir asmeniniame gyvenime. Siekdamos šio tikslo, valstybės narės turėtų:

- a) užtikrinti, kad pirminio profesinio rengimo ir mokymo metu besimokantieji būtų suteiktos specifinės profesinės kompetencijos ir platesnės bendrosios kompetencijos, įskaitant universaliuosius gebėjimus, kurie jiems suteiktų galimybę toliau dalyvauti švietimo ir mokymo sistemoje (profesinio rengimo ir mokymo arba aukštojo mokslo srityje) pasirinkti karjerą, dalyvauti darbo rinkoje bei judėti joje. Žinios, gebėjimai ir kompetencijos, kurias žmonės įgyja profesinio rengimo ir mokymo srityje, turėtų jiems sudaryti sąlygas valdyti savo karjerą ir atlikti aktyvų vaidmenį visuomenėje;
- b) užtikrinti, kad suaugusiųjų mokymosi sistemomis būtų skatinamas bendrųjų kompetencijų įgijimas ir tolesnis plėtojimas. Tai gali būti daroma bendradarbiaujant su profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjais, vietos bendruomenėmis, pilietinės visuomenės organizacijomis ir pan.;
- c) taikant įvairias prevencines ir taisomąsias priemones, kuo labiau padidinti profesinio rengimo ir mokymo indėlį mažinant mokyklos nebaigusių asmenų procentinę dalį iki mažiau nei 10 %. Tai gali būti užtikrinta, pavyzdžiui, pasitelkiant prie darbo rinkos poreikių pritaikytą profesinį rengimą ir mokymą, didesnio masto mokymą darbo vietoje ir gamybinę praktiką, lanksčius mokymosi būdus, veiksmingą orientavimą bei konsultavimą, ir parengiant tokį mokymo turinį bei taikant tokius mokymo metodus, kuriais būtų pripažįstami jaunimo gyvensena ir interesai, kartu išlaikant profesinio rengimo ir mokymo aukšto lygio kokybės standartus;

²² Atitinka programos „ET 2020“ 3 strateginį tikslą.

- d) imtis tinkamų priemonių, kad būtų sudarytos vienodos galimybės mokytis, ypač asmenims ir grupėms, kuriems gresia atskirtis, visų pirma žemos kvalifikacijos ir nekvalifikuotiems darbuotojams, specialiųjų poreikių turintiems arba nepalankioje padėtyje esantiems žmonėms ir vyresnio amžiaus darbuotojams. Tokių grupių dalyvavimui profesinio rengimo ir mokymo sistemoje turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos ir dalyvavimas skatinamas taikant finansines arba kitas priemones ir patvirtinant neformaliojo mokymosi ir savišvietos pasiekimus, taip pat užtikrinant lanksčius mokymosi būdus;
- e) remti aktyvų pilietiškumą profesinio rengimo ir mokymo srityje, pavyzdžiui, skatinant profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjų ir pilietinės visuomenės organizacijų partnerystes arba, laikantis nacionalinės teisės aktų ir nacionalinės praktikos, skatinant besimokančių asmenų atstovavimą profesinio rengimo ir mokymo įstaigose. Tokiu rėmimu galima prisidėti prie gebėjimų ir kompetencijų, įgytų vykdant savanorišką veiklą, patvirtinimo.

5. BENDRIEJI TIKSLAI, KURIAIS REMIAMAS 4 STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

- a) **Aktyvesnis profesinio rengimo ir mokymo srities suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas ir didesnis europinio bendradarbiavimo profesinio rengimo ir mokymo srityje pasiekimų matomumas.** Tai, kad aktyviau dalyvaus profesinio rengimo ir mokymo srities suinteresuotieji subjektai, reiškia didesnę europinio bendradarbiavimo profesinio rengimo ir mokymo srityje pasiekimų matomumą. Todėl Europos Komisija ir valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę investuoti į aiškų ir tikslingą įvairių suinteresuotųjų subjektų grupių nacionaliniu ir Europos lygiu informavimą. Besimokantieji ir visos susijusios šalys turėtų gauti išsamią ir konkrečiai jiems skirtą informaciją, kad būtų paprasčiau naudoti turimas ES priemones;
- b) **Europinių ir nacionalinių priemonių skaidrumo, pripažinimo, kokybės užtikrinimo ir judumo srityse suderintas valdymas.** Vadovaujantis keturiais strateginiais tikslais, ateinančiais metais valstybės narės pirmenybę visų pirma turėtų teikti tam, kad nuosekliai ir viena kitą papildant būtų naudojamos įvairios europinės ir nacionalinės priemonės skaidrumo, pripažinimo, kokybės užtikrinimo ir judumo srityse. Būtina užtikrinti suderintą šių priemonių valdymą įgyvendinant Kopenhagos procesą ir didesnę sinergiją su Bolonijos proceso priemonėmis ir principais;

- c) **Profesinio rengimo bei mokymo politikos srities ir kitų susijusių politikos sričių atstovų bendradarbiavimo intensyvinimas.** Valstybės narės ir Europos Komisija turėtų intensyvuoti profesinio rengimo bei mokymo politikos srities ir kitų susijusių politikos sričių (pavyzdžiui, užimtumo, ekonomikos reikalų, mokslinių tyrimų ir inovacijų, socialinių reikalų, jaunimo reikalų, sporto ir kultūros) atstovų bendradarbiavimą, kad būtų laikomasi strategijos „Europa 2020“ integruotų gairių ir didesniu mastu pripažįstamos kompetencijos ir kvalifikacijos;
- d) **Duomenų kokybės ir palyginamumo gerinimas ES politikos formavimo profesinio rengimo ir mokymo srityje tikslais.** ES lygio politikos formavimas profesinio rengimo ir mokymo srityje turėtų būti grindžiamas turimais palyginamais duomenimis. Šiuo tikslu ir pasitelkdamos Mokymosi visą gyvenimą programą valstybės narės turėtų rinkti aktualius ir patikimus duomenis apie profesinį rengimą ir mokymą, įskaitant judumą profesinio rengimo ir mokymo srityje, ir teikti juos Eurostatui. Valstybės narės ir Komisija turėtų bendrai susitarti, kurie duomenys turėtų būti pateikti pirmiausia.
- e) **Tinkamas ES paramos panaudojimas.** Siekiant remti sutartus profesinio rengimo ir mokymo srities prioritetus, įskaitant tarptautinį judumą ir reformas, kuriuos įgyvendina valstybės narės, turėtų būti naudojamos Europos struktūrinių fondų ir Mokymosi visą gyvenimą programos teikiamomis galimybėmis.

III. PRINCIPAI, KURIAIS GRINDŽIAMAS KOPENHAGOS PROCESO VALDYMAS IR SAVARANKIŠKUMAS

- Valstybės narės turėtų tvirtai įsipareigoti įgyvendinti Kopenhagos proceso prioritetus vykdant nacionalines reformų programas pagal strategiją „Europa 2020“;
- įgyvendinant Kopenhagos procesą vykdomas ataskaitų teikimas turėtų būti įtrauktas į Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą „ET 2020“. Tai būtų veiksmingiausias būdas prisidėti prie ataskaitų dėl strategijos „Europa 2020“ teikimo, be to, taip būtų padidintas profesinio rengimo ir mokymo matomumas mokymosi visą gyvenimą srityje;
- bendradarbiavimas profesinio rengimo ir mokymo srityje turėtų būti suintensyvinamas. Atvirasis koordinavimo metodas ir toliau turėtų būti taikomas kaip pagrindinis tokio bendradarbiavimo mechanizmas. Tarpusavio mokymasis ir inovaciniai projektai turėtų būti nacionalinės politikos raidos paramos priemonės;
- už profesinį mokymą atsakingi generaliniai direktoriai (DGVT), Europos socialiniai partneriai ir Profesinio mokymo patariamasis komitetas (ACVT) turėtų ir toliau atlikti aktyvų vaidmenį valdant Kopenhagos procesą;

- CEDEFOP ir Europos mokymo fondas turėtų ir toliau remti politikos raidą ir įgyvendinimą, teikti pažangos siekiant strateginių tikslų bei trumpalaikių siektinų rezultatų ataskaitas ir teikti politikos formavimo profesinio rengimo ir mokymo srityje įrodymus;
- profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjų organizacijos turėtų būti skatinamos bendradarbiauti Europos lygiu siekiant remti pirmiau išvardytus tikslus;
- politiniai dialogai ir keitimasis patirtimi su pasauliniais partneriais gali padėti spręsti dabartinius ir ateities uždavinius. Turėtų būti stiprinami mainai ir bendradarbiavimas su potencialiomis šalimis kandidatėmis, kaimyninėmis šalimis, kurioms paramą teikia Europos mokymo fondas, ir su tarptautinėmis organizacijomis, visų pirma OECD, Europos Taryba, Tarptautine darbo organizacija ir UNESCO. Turėtų būti užtikrinta, kad visos valstybės narės turėtų teisę dalyvauti šioje veikloje;
- siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tam, kad nacionalinės vyriausybės ir socialiniai partneriai galėtų periodiškai teikti pažangos ataskaitas, turėtų būti nustatyti trumpalaikiai siektini rezultatai.

IV. TRUMPALAIKIAI SIEKTINI REZULTATAI 2011–2014 M.

Naudojant pirmiau išvardytus tikslus kaip pagrindą ir visiškai pripažįstant valstybių narių atsakomybę už mokymo turinį ir švietimo bei mokymo sistemų organizavimą, nustatyti keli trumpalaikiai siektini rezultatai ateinantiems ketveriems metams (2011–2014 m.)²³. Jie išdėstomi toliau.

1. GERINTI PROFESINIO RENGIMO IR MOKYMO KOKYBĘ BEI VEIKSMINGUMĄ. DIDINTI JO PATRAUKLUMĄ IR AKTUALUMĄ

1.1. DIDINTI PATRAUKLUMĄ IR KOMPETENCIJĄ

Veiksmai nacionaliniu lygiu:

- a) organizuoti veiklą, skirtą profesinio rengimo ir mokymo patrauklumui ir kompetencijai šioje srityje propaguoti, prireikus, be kita ko, rengti kampanijas ir gebėjimų konkursus;
- b) remti veiklą, kuri suteikia galimybes privalomojo ugdymo laikotarpiu jaunesnių klasių mokiniams susipažinti su profesiniais amatais ir profesinės karjeros galimybėmis.

Parama ES lygiu:

- politinis dokumentas dėl kompetencijos profesinio rengimo ir mokymo srityje reikšmės pažangiam ir tvariam augimui;
- apsvarstyti galimybes teikti Europos paramą profesinio rengimo ir mokymo populiarinimo kampanijoms, įskaitant „Eurobarometro“ apklausą apie profesinio rengimo ir mokymo patrauklumą;
- skatinti gebėjimų konkursus Europos ir (arba) pasaulio lygiais.

²³ Atsižvelgiant į už profesinį mokymą atsakingų generalinių direktorių (DGVT) ir Profesinio mokymo patariamojo komiteto (ACVT) diskusijų rezultatus.

1.2. GERINTI KOKYBĘ IR AKTUALUMĄ

Veiksmai nacionaliniu lygiu:

- a) imtis tinkamų priemonių EQAVET rekomendacijai įgyvendinti ir daryti pažangą įgyvendinant nacionalines kokybės užtikrinimo sistemas profesinio rengimo ir mokymo srityje;
- b) prireikus užtikrinti, kad bendrosios kompetencijos ir karjeros valdymo gebėjimai būtų tinkamai integruoti į I-VET mokymo programas ir kad juos būtų galima įgyti pasinaudojant mokymo galimybėmis C-VET lygyje;
- c) vyriausybės, socialiniai partneriai ir profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjai turėtų įgyvendinti būtinas priemones, siekiant:
 - o sudaryti kuo daugiau galimybių mokymuisi darbo vietoje, įskaitant gamybinę praktiką, kad būtų prisidėta prie tikslo iki 2012 m. Europoje padidinti gamybinę praktiką atliekančių asmenų skaičių;
 - o sukurti galimybių intensyvinti profesinio rengimo ir mokymo įstaigų ir įmonių (pelno siekiančių ir pelno nesiekiančių įmonių) tarpusavio bendradarbiavimą, pavyzdžiui, rengiant mokytojams skirtas stažuotes įmonėse;
 - o teikti profesinio rengimo ir mokymo įstaigoms grįžtamąją informaciją apie profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventų galimybes įsidarbinti;
- d) tęsti darbą kuriant perėjimo nuo mokymosi prie darbo stebėsenos sistemas.

Parama ES lygiu:

- EQAVET įgyvendinimui skirtas orientavimas ir techninė parama;
- 2013 m. peržiūrėti EQAVET įgyvendinimą nacionaliniu lygiu;
- kokybės užtikrinimo projektų teminių tinklų kūrimas pagal „Leonardo da Vinci“ programą;
- sėkmingų mokymo darbo vietoje modelių vadovas / tyrimas (prisidedant CEDEFOP);
- stiprinti galimybes numatyti gebėjimų ir kompetencijų plėtojimą, visų pirma rengiant gebėjimų prognozes (CEDEFOP) ir įsteigiant Europos gebėjimų tarybas;
- sukurti bendrą terminiją, skirtą švietimo bei mokymo ir darbo pasauliams suartinti (ESCO), atitinkančią kitas ES priemones, pavyzdžiui, EKS;
- apsvarstyti galimybę patvirtinti galimybių įsidarbinti ES lyginamąjį standartą, remiantis Komisijos pasiūlymu;
- kurti geriausią praktiką ir pagrindinius principus atsižvelgiant į profesinio rengimo ir mokymo mokytojų bei instruktorių kintančius profilius (kartu su CEDEFOP).

2. MOKYMAŠI VISĄ GYVENIMĄ IR JUDUMĄ PAVERSTI TIKROVE

2.1 REMTI MOKYMAŠI VISĄ GYVENIMĄ

Veiksmai nacionaliniu lygiu:

- a) siekiant kuo labiau padidinti profesinio rengimo ir mokymo įnašą siekiant programoje „ET 2020“ nustatyto 15 % lyginamojo standarto suaugusiųjų mokymosi visą gyvenimą srityje, peržiūrėti, kaip visi dalyvaujantys suinteresuotieji subjektai naudoja paskatas ir naudojasi teisėmis bei vykdo pareigas, ir imtis tinkamų veiksmų dalyvavimui C-VET paskatinti;
- b) įgyvendinti Europos kvalifikacijų sandaros (EKS) rekomendaciją:
 - o sukurti išsamias nacionalines kvalifikacijų sandaras (NKS), grindžiamas mokymosi rezultatų metodu. Naudoti NKS kaip stiprinimo priemonę siekiant sukurti daugiau galimybių judėti tarp profesinio rengimo ir mokymo ir aukštojo mokslo sistemų, plėtoti profesinį rengimą ir mokymą, kad jis pasiektų pavidurinio / aukštesniojo mokymo EKS lygius arba jį išlaikyti tokiuose lygiuose ir įgyvendinti lanksčius mokymosi būdus;
 - o iki 2012 m. sukurti NKS lygių nuorodas į EKS lygius;
- c) sukurti neformaliojo mokymosi ir savišvietos pasiekimų patvirtinimo procedūras remiantis EKS/NKS ir gairėmis ir skatinti jas naudoti;
- d) teikti integruotas (švietimas, mokymas, užimtumas) orientavimo paslaugas, glaudžiai susietas su darbo rinkos poreikiais;
- e) ECVET įgyvendinimas: žr. toliau 2.2 dalį.

Parama ES lygiu:

- C-VET prieinamumo ir dalyvavimo jame politikos vadovas;
- EKS įgyvendinimui skirtas orientavimas ir techninė parama, visų pirma siekiant taikyti mokymosi rezultatais grindžiamą metodą;
- CEDEFOP ir Europos mokymo fondo atliekamas NKS pokyčių žymėjimas;
- Tarybos rekomendacija dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos pasiekimų patvirtinimo (2011 m.);
- Orientavimo visą gyvenimą politikos, sistemų ir praktikos plėtojimo pažangos ataskaita – 2011 m. (CEDEFOP, Europos mokymo fondas ir Europos orientavimo visą gyvenimą politikos plėtojimo tinklas).

2.2. DIDINTI JUDUMĄ

Veiksmai nacionaliniu lygiu:

- a) daryti pažangą įgyvendinant ECVET laikantis rekomendacijos ir dalyvauti ECVET bandymuose judumo požiūriu;
- b) imtis tinkamų priemonių judumui VET padidinti, be kita ko:
 - skatinti daugiau I-VET studentų ir profesinio rengimo ir mokymo srities specialistų dalyvauti tarpvalstybinio judumo programose;
 - skatinti vietos ir regionų valdžios institucijas, taip pat profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjus, kurti internacionalizavimo kultūrą ir internacionalizavimo strategijas, įskaitant tarpvalstybinį judumą;
 - šalinti teises ir administracines kliūtis, susijusias su praktikantų ir stažuotojų tarpvalstybiniu judumu;
 - skatinti profesines asociacijas, verslo organizacijas ir kitas susijusias organizacijas remti priimančiąsias (ir siunčiančiąsias) įmones sudarant tinkamas sąlygas praktikantams ir stažuotojams pasinaudoti tarpvalstybinio judumo galimybėmis;
 - užtikrinti, kad profesinio rengimo ir mokymo srities mokymo programose būtų numatytas kalbų mokymasis ir tarpkultūrinės kompetencijos;
 - kuo geriau pasinaudoti kitomis ES priemonėmis (pvz., EKS, EQAVET, Europasu) abipusiam kvalifikacijų bei kompetencijų pripažinimui stiprinti.

Parama ES lygiu:

- ECVET įgyvendinimui skirtas orientavimas ir techninė parama;
- ECVET įgyvendinimo periodinė peržiūra (kartu su CEDEFOP);
- ECVET projektų teminių tinklų kūrimas pagal „Leonardo da Vinci“ programą;
- Rekomendacija dėl besimokančių asmenų judumo (2011 m.);
- apsvarstyti galimybę patvirtinti judumo profesinio rengimo ir mokymo srityje ES lyginamąjį standartą, remiantis Komisijos pasiūlymu (2011 m.);
- pasiūlymas dėl stažuotų kokybės sistemos;
- skatinti praktikantų judumą, be kita ko, sukuriant paramos portalą, įgyvendinamus pagal Mokymosi visą gyvenimą programą / „Leonardo da Vinci“ programą;
- iki 2012 m. sukurti Europos gebėjimų pasą kaip Europos dalį.

3. STIPRINTI KŪRYBINGUMĄ, NOVATORIŠKUMĄ IR VERSLUMĄ

Veiksmai nacionaliniu lygiu:

- a) skatinti kurti partnerystes kūrybingumo ir inovacijų srityje (profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjų, aukštojo mokslo įstaigų ir dizaino, meno, mokslinių tyrimų ir inovacijų centrų partnerystes);
- b) skatinti, kad visi profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjai veiksmingai naudotųsi naujoviškais ir kokybiškais technologijomis (įskaitant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes), remiamomis būtina įranga, infrastruktūra ir tinklais, nuolat diegiant patobulinimus, kurie atspindėtų technologijų raidą ir pedagoginio supratimo vystymąsi;
- c) imtis priemonių verslumui skatinti, pvz., skatinant įgyti svarbių bendrųjų kompetencijų, sudarant sąlygas įgyti praktinės patirties įmonėse ir įtraukiant ekspertus iš verslo pasaulio.

Parama ES lygiu:

- įsteigti ES lygio profesinio rengimo ir mokymo / verslo forumą, kuriame daugiausia dėmesio būtų skiriama šioms temoms:
 - o profesinio rengimo ir mokymo vaidmeniui žinių trikampyje;
 - o perėjimui iš profesinio rengimo ir mokymo į verslą: kaip paremti profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventus jiems kuriant įmones.

4. SKATINTI VIENODAS GALIMYBES, SOCIALINĘ SANGLAUDĄ IR AKTYVŲ PILIETIŠKUMĄ

Veiksmai nacionaliniu lygiu:

- a) imtis prevencinių ir taisomųjų priemonių, kad profesinio rengimo ir mokymo įnašas siekiant sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių būtų kuo didesnis;
- b) apsvarstyti galimybę sukurti konkrečias priemones, skirtas žemos kvalifikacijos ir kitų rizikos grupėms priklausančių asmenų dalyvavimui švietimo ir mokymo sistemoje didinti, be kita ko, sukuriant lanksčius mokymosi būdus C-VET sistemoje ir pasitelkiant tinkamas orientavimo ir paramos paslaugas;
- c) naudoti IRT, kad būtų kuo labiau padidintos galimybės mokytis ir skatinamas aktyvus mokymasis, taip pat kuriami nauji metodai, taikytini vykdant profesinį rengimą ir mokymą tiek darbo vietoje, tiek mokykloje, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas dalyvauti rizikos grupėms priklausantiems asmenims;
- d) naudoti veikiančias stebėsenos sistemas rizikos grupėms priklausančių asmenų dalyvavimui profesiniame rengime ir mokyme remti: žr. pirmiau 1.2 dalies d punktą.

Parama ES lygiu:

- rizikos grupėms priklausančių asmenų įtraukimo derinant mokymą darbo vietoje ir bendrąsias kompetencijas geriausios praktikos vadovas;
- Tarybos rekomendacija dėl mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo (2011 m.).

5. BENDRIEJI TIKSLAI, KOPENHAGOS PROCESO VALDYMAS IR SAVARANKIŠKUMAS

Veiksmai nacionaliniu lygiu:

- a) sukurti komunikacijos strategijas įvairioms suinteresuotųjų subjektų grupėms, kuriose daugiausia dėmesio būtų skiriama priemonių įgyvendinimui ir pridėtinei vertei (ECVET, ECTS, NKS nuorodų į EKS sukūrimui, kokybės užtikrinimo sistemoms pagal EQAVET);
- b) sukurti struktūrizuotus profesinio rengimo ir mokymo sektoriaus ir įdarbinimo tarnybų bendradarbiavimo visais lygiais (politikos ir įgyvendinimo), įskaitant socialinius partnerius, mechanizmus;
- c) prisidėti prie ES lygio duomenų apie I-VET srities studentus, įskaitant jų judumą ir galimybes įsidarbinti, gerinimo.

Parama ES lygiu:

- remti pirmiau išvardytų tikslų siekimą įgyvendinant Mokymosi visą gyvenimą programą, prireikus pasinaudojant Europos struktūriniais fondais;
- remti valstybių narių tarpusavio mokymąsi ir inovacinius projektus;
- sukurti bendrų europinių priemonių švietimo ir mokymo srityje įgyvendinimo geresnio koordinavimo procedūrą;
- Europos komunikacijos strategija dėl Europos skaidrumo priemonių;
- plėtoti struktūrizuotą bendradarbiavimą su profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjų asociacijomis ES lygiu;
- stiprinti švietimo bei mokymo ir užimtumo politikos sričių atstovų struktūrizuotą bendradarbiavimą;
- gerinti ES lygio duomenis apie I-VET srities studentus, įskaitant jų judumą ir galimybes įsidarbinti;
- socialiniai partneriai visais lygiais turėtų ir toliau atlikti aktyvų vaidmenį įgyvendinant Kopenhagos procesą (valdymas ir savarankiškumas) ir prisidėti prie pirmiau nurodytų trumpalaikių siektinų rezultatų įgyvendinimo;
- teikti ataskaitas dėl profesinio rengimo ir mokymo plėtojimo valstybėse narėse ir šalyse partnerėse;
- stiprinti keitimąsi informacija su dėl narystės ES besiderančiomis ir kaimyninėmis šalimis.

o

o o

TODĖL PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR KOMISIJOS, NEVIRŠIJANT SAVO ATITINKAMOS KOMPETENCIJOS:

1. Įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama:
 - i) įgyvendinti bendrą profesinio rengimo ir mokymo 2020 m. viziją, kaip apibrėžta pirmiau I skirsnyje;
 - ii) įgyvendinti strateginius tikslus 2011–2020 m. laikotarpiui, apibūdintus II skirsnyje, ir kelis trumpalaikius siektinus rezultatus ateinantiems 4 metams (2011–2014 m.), kaip siūloma IV skirsnyje;
 - iii) vadovaujantis III skirsnyje nustatytais principais stiprinti Kopenhagos proceso valdymą ir savarankiškumą.

2. Užtikrinant valstybių narių, regionų ir vietos valdžios institucijų, Komisijos, šalių kandidačių, ELPA/EEE šalių ir socialinių partnerių tarpusavio bendradarbiavimą, propaguoti šiose išvadose išdėstyta viziją, tikslus ir principus bendrai įgyvendinant Kopenhagos procesą.